

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту

Кафедра економіки підприємств

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації для виконання курсових робіт
для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»
денної форми навчання

Миколаїв
2020

УДК 338.43
Е45

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 28 квітня 2020 р., протокол № 9

Укладач :

О. А. Горобченко – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету.

Рецензенти :

І. В. Клочан – д-р екон.наук, доцент кафедри економічної кібернетики і математичного моделювання факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету;

О. М. Вишневська – д-р екон.наук, професор, декан обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету.

ЗМІСТ

	<i>Стор.</i>
1. Загальні положення	4
2. Вимоги до оформлення курсової роботи	6
3. Тематика курсових робіт	9
4. Методичні пояснення до виконання окремих тем курсової роботи	10
5. Критерії оцінювання курсової роботи	46
6. Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки	47
7. Додаток Б. Зразок оформлення змісту	48
8. Додаток В. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел	49
Список рекомендованих джерел	54

1. Загальні положення

Курсова робота з економіки підприємства виконується на матеріалах статистичних форм річної звітності, планової, статистичної та первинної облікової документації окремого сільськогосподарського підприємства або їх групи за останні 3 (три) роки. Виконання курсової роботи здобувачем складається з таких етапів:

- 1) вибір теми;
- 2) пошук, відбір і вивчення літератури;
- 3) складання плану виконання курсового проекту;
- 4) збір і опрацювання планових, звітних і статичних даних;
- 5) аналіз та узагальнення одержаних результатів досліджень;
- 6) написання курсової роботи і подання її на рецензію викладачу;
- 7) внесення уточнень та доповнень відповідно до зауважень, які мають місце у рецензії;
- 8) підготовка і захист курсової роботи.
- 9) Розглянемо зміст деяких етапів.

1.1. Вибір теми. Здобувачі денної форми навчання вибирають тему курсової роботи у 5-му семестрі самостійно з тематики, яка рекомендована кафедрою. Вибрана тема повинна бути обґрунтована з урахуванням ситуації і завдань, що склалися на той час перед сільськогосподарськими підприємствами Миколаївщини. Це дозволяє підвищувати рівень підготовки здобувачів вищої освіти і використовувати результати дослідження для обґрунтування оптимальних управлінських рішень щодо діяльності аграрних формувань в сучасних умовах господарювання.

Після вибору теми курсової роботи і обов'язкового погодження її з викладачем кафедри здобувач починає пошук і вивчення джерел по обраній тематичі.

1.2. Пошук і вивчення літератури. Цей етап починається з того, що здобувач відповідно до обраної теми курсової роботи складає список літературних джерел, використовуючи каталог бібліотеки та бібліографічні посібники, а також списки з найменуванням статей, які друкуються щорічно в останньому номері спеціальних журналів («Економіка АПК», «Економіка України», «Пропозиція», «Землевпорядний вісник» та інші.).

Вивчення літератури необхідно розпочинати з опанування основних понять, категорій, термінів шляхом ретельного перегляду відповідних розділів підручників і навчальних посібників, Законів України та інших нормативно-правових актів з питань розвитку сільського господарства. Слід уважно переглянути ті розділи спеціальної літератури (в тому числі і збірника наукових праць університету «Вісник аграрної науки Причорномор'я»), які мають відношення до плану і змісту курсової роботи .

При роботі з літературою пропонується на окремих листках або картках робити визначення окремих понять та категорій, викладати своїми словами точку зору окремих авторів з того чи іншого питання, а також вписувати цитати та нотатки, таблиці з монографій або статей, вказуючи на картках або листках номер розділу, в якому вони будуть використані. Наприкінці кожної виписки слід відмічати сторінку, а також вихідні дані літературного першоджерела (прізвище та ініціали авторів, назву монографії або статті, найменування видавництва або журналу, чи збірника наукових праць, місце і рік видання, номер збірника або журналу, та інше).

В основному записи з літературних першоджерел повинні використовуватись у першому (теоретичному та методологічному) розділі. Однак посилання на ці матеріали можливі та доцільні і у інших розділах курсового проекту, особливо якщо необхідно обґрунтувати ефективність запропонованого варіанту рішення конкретного питання. Це зміцнює проектну (конструктивну) частину роботи, робить її більш переконливою.

1.3. План курсової роботи повинен включати найважливіші питання, що відображають його завдання і зміст теми: суть даної проблеми і методика її дослідження;

природно-економічні умови досліджуваного господарства; динаміку розвитку та досягнутий рівень економічної ефективності виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції (зерно, молоко, овочі та інше) в окремих галузях та в цілому по господарству.

Якою б не була тема, **структура курсової роботи** повинна бути наступною: вступ, 3-4 розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Обсяг роботи не може перевищувати 30 - 50 сторінок друкованого тексту. Кожний розділ може включати 2-3 підрозділи, в яких здобувач послідовно та логічно розглядає зміст досліджуваних питань, а завершується він висновком (резюме), в якому коротко формулюються наслідки вивчення сутність розглянутих в даному розділі питань.

1.4. Короткі побажання щодо змісту окремих структурних частин курсової роботи. Вступ (1-1,5 сторінки). Стисло обґрунтовується актуальність, важливість та необхідність проведення дослідження з обраної теми (наводяться дані про значення галузі чи виду продукції, наявність проблем при цьому в господарствах Миколаївської області і необхідність їх розв'язання), формулюються **ціль і завдання** курсового проекту, вказується **об'єкт дослідження, прийоми та методи дослідження, джерела робочого матеріалу**, які будуть використовуватися.

Розділ перший (8-10 сторінок). По змісту носить теоретичний та методологічний характер. На основі вивчення літератури коротко, але достатньо повно, викладаються поняття, сутність і основний зміст проблеми та досліджуваних питань, думки окремих вчених економістів-аграрників про напрями вирішення цих питань. При цьому здобувач повинен виразити своє відношення до запропонованих окремими авторами підходів з вирішення тих чи інших питань. У цьому ж розділі відображаються результати наукових досліджень вчених, досвід передових господарств по вирішенню тих чи інших проблем та питань з теми курсового проекту.

В окремому підрозділі цього розділу доцільно викласти обрані здобувачем методичні підходи до вирішення тих чи інших питань, систему показників та методику їх визначення, збору та обробки статистичної інформації.

Розділ другий (15-20 сторінок) – аналітичний. В ньому здобувач викладає коротку організаційно-економічну характеристику обраного об'єкту дослідження, результати вивчення та аналізу економічної ефективності виробництва в цілому по господарству, в окремій галузі або конкретного виду сільськогосподарської продукції, яким присвячена тема курсового проекту. В ньому здобувач повинен чітко вказати на причини та умови, що впливають на характер, ефективність виробництва, фінансовий стан економіки господарства.

Вивчення всіх питань необхідно здійснювати у взаємозв'язку зі станом, ефективністю використання усіх основних факторів сільськогосподарського виробництва (природно-кліматичні умови, якість земельних угідь, забезпеченість та якість використовуваних основних та оборотних засобів, трудові ресурси), розглядаючи всі його складові (технологію, техніку, організацію праці та її оплату, облік витрат та доходів та ін.), тобто все те, що в даних умовах впливає на економічну ефективність виробництва та реалізацію продукції.

При цьому виконуються економічні розрахунки по встановленню втрат господарства як в натуральному, так і в грошовому виразі, які мали місце у досліджуваному господарстві в останній рік за рахунок впливу факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Розділ третій (20 сторінок) – конструктивні. В них здобувач вищої освіти повинен чітко визначити конкретні напрями та заходи по підвищенню економічної ефективності виробництва в окремій галузі або окремого виду продукції (зерно, соняшник, овочі, молоко чи інші), відповідно до теми курсової роботи. При цьому запропоновані заходи по усуненню недоліків, відзначених у другому розділі, повинні мати конкретне

обґрунтування у вигляді економічних розрахунків чи схематичних зображень запропонованих заходів.

Висновки (1-2 сторінки). Висновки повинні бути стислими і конкретними, виходячи з аналізу сучасного стану у досліджуваних господарствах та галузі. Вони вказують на виявлені недоліки та позитивні зміни за період дослідження. Пропозиції також повинні бути стислими, діловими і розумними, базуватися на зроблених раніше висновках про необхідність конкретних змін у виробництві продукції і її реалізації.

1.5. Збір, опрацювання й аналіз статистичного матеріалу. Здійснюється в певному порядку: спочатку складаються робочі таблиці з необхідною інформацією за досліджувані роки, потім розробляються синтетичні таблиці та здійснюється їх аналіз.

При розрахунках економічних показників і їх порівнянні необхідно враховувати основні вимоги:

- показники розглядаються у динаміці не менше як за 3 роки;
- порівняльні об'єкти повинні бути однотипні і мати схожі природно-кліматичні умови;
- вихідна інформація повинна бути достовірною, для цього при збиранні її необхідно перевірити на достовірність;
- при порівнянні вартісних показників потрібно використовувати однакові ціни та розцінки по всіх періодах та об'єктах.

Аналіз стає більш глибоким і всебічним, якщо розраховують середні та відносні величини, індекси, визначають взаємозв'язки і взаємозалежності між факторними та результативними показниками, визначають міру впливу перших на останні.

2. Вимоги до оформлення курсової роботи

2.1. Загальні вимоги. Курсова робота друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша формату А4 (210×297 мм). Текст необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word, **шрифт тексту – Times New Roman Cyr**, через **полуторний інтервал, розмір – 14pt**. Шрифт друку повинен бути чітким.

На кожній сторінці текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 30 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

Будь-які скорочення слів в роботі не допускаються, крім загальноприйнятих: грн, кг, ц, т, га, млн, тис., % та інші.

Щільність тексту повинна бути однаковою, букви або цифри – чіткими. Описки і неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи та підрозділи.

Заголовки структурних частин роботи “Зміст”, “Вступ”, “Розділ”, “Висновки”, “Додатки”, “Список використаних джерел”, друкують симетрично до тексту великими літерами. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам (9-14 мм).

2.2. Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (додаток А), який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

“Зміст”, “Вступ”, “Висновки”, “Список використаних джерел” не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова “Розділ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка дається заголовок розділу.

Підрозділ нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися із номеру розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: “Рис.1.2” (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

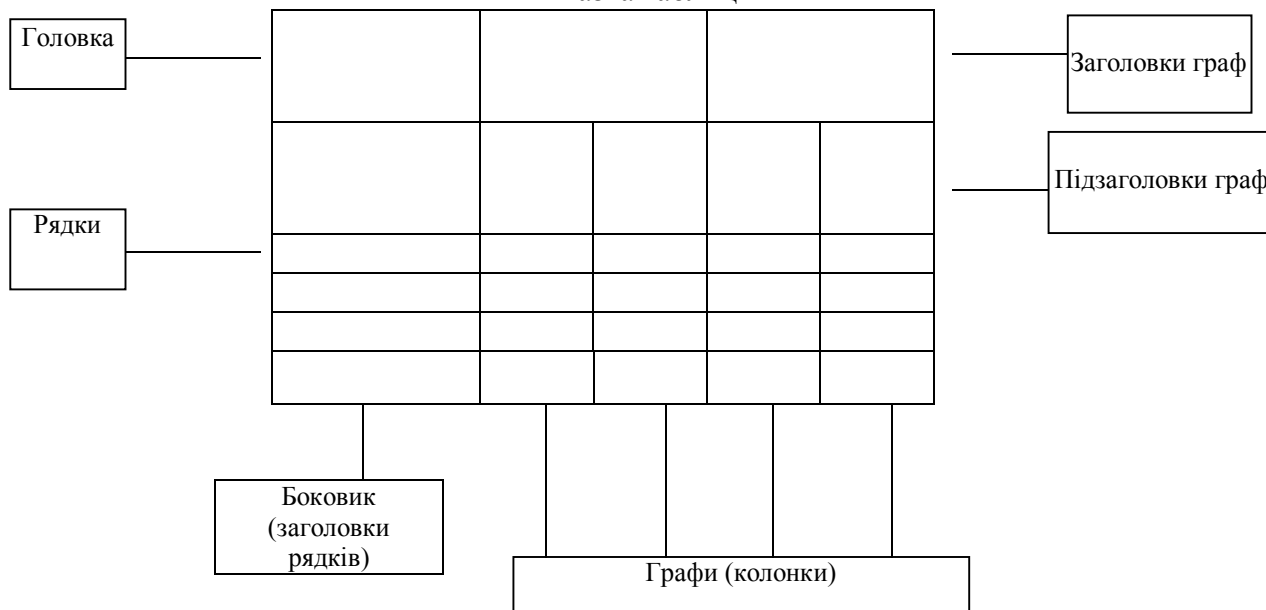
Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номеру розділу і порядкового номеру таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу).

В разі, якщо таблиця не розміщується на одній сторінці і при перенесенні частини її на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова “Продовж. табл.” і вказують номер таблиці, наприклад: “Продовж. табл. 1.2”.

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу, як ілюстрації та таблиці. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (1.1) (перша формула першого розділу).

2.3. Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці
Таблиця (номер)
Назва таблиці

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово таблиця починають з великої літери. Назву не підкреслюють, проте наводять жирним шрифтом.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковим номером рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту аркуша або з поворотом, але за годинниковою стрілкою.

2.4. Формули. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=), або після знаків (+), мінус (-), множення.

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

2.5. Загальні правила посилання на використані джерела. При написанні роботи здобувач повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо використовують матеріали джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати і номери сторінок, таблиць, ілюстрацій, формул з джерела, на яке є посилання в роботі, поряд з номером джерела у списку використаної літератури, який складає здобувач, наприклад [10, с.40-60].

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис.(2.1)». Посилання на формули роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «...у формул (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 1.2». У повторних посиленнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: «... див. табл. 1.2».

2.7. Додатки. Додатки оформлюють як продовження курсового проекту на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок у горі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої пишуться слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як Додаток А.

При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТОК».

2.6. Оформлення списку використаних джерел. Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Відомості про джерела, які включені до списку літератури, необхідно давати згідно з вимогами міжнародних і державного стандартів з обов’язковим наведенням назв праць. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у додатку В (с.45).

3. Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни

«Економіки підприємства»

1. Земельні ресурси та ефективність їх використання в _____ (назва підприємства, району)
2. Оборотні засоби та шляхи підвищення ефективності їх використання в _____ (назва підприємства, району)
3. Продуктивність праці в сільському господарстві та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
4. Основних виробничих фондів та шляхи підвищення ефективності їх використання в _____ (назва підприємства, району)
5. Собівартість продукції рослинництва та шляхи її зниження в _____ (назва підприємства, району)
6. Собівартість продукції сільського господарства та шляхи її зниження в _____ (назва підприємства, району)
7. Економічна ефективність виробництва продукції у фермерському господарстві _____ (назва, район)
8. Економічна ефективність рослинницьких галузей та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
9. Економічна ефективність тваринницьких галузей та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
10. Економічна ефективність виробництва овочів та шляхи її підвищення _____ (назва підприємства, району)
11. Економічна ефективність виробництва технічних культур та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
12. Економічна ефективність виробництва зернових культур та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
13. Економічна ефективність виробництва соняшнику (ріпаку) та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
14. Економічна ефективність виробництва молока та шляхи її підвищення в _____ (назва підприємства, району)
15. Виробництво риби та шляхи підвищення його ефективності _____ (назва підприємства, району)
16. Ціни та рентабельність виробництва сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання в _____ (назва підприємства, району)

4. Методичні пояснення до виконання окремих тем курсової роботи

В кожній темі курсової роботи у другому розділі слід з'ясування економічні умови діяльності підприємства – підрозділ 2.1.

2.1. Виробничо-економічна характеристика підприємства

В цьому підрозділі другого розділу розглядається:

- коротка характеристика підприємства, що містить:
- назву, місцезнаходження, форму власності, організаційно-правову форму, галузеву належність;
- історію і дату заснування (коли і ким заснований), дату і місце реєстрації;
- величини статутного фонду, номінал, види та кількість акцій, розподіл акцій між засновниками тощо;
- мета та предмет діяльності підприємства або підрозділу;
- природно-ресурсний потенціал підприємства;
- кліматичні умови, склад, структура та якість земельних ресурсів;
- характеристика продукції, що випускається, її параметри, призначення, ринки збуту, конкуренти, конкурентоспроможність продукції, її переваги та недоліки тощо;
- виробнича структура підприємства (підрозділу), склад цехів, дільниць, зовнішні та внутрішні зв'язки типу виробництва, форми спеціалізації підрозділів;
- характеристика основних, допоміжних та обслуговуючих виробничих процесів;
- характеристика технічної оснащеності (вартісна оцінка виробничих фондів, к. п. д. їх використання, виробничих засобів природоохоронного призначення, їхнього технічного стану, застосування нової техніки);
- організація робочих місць, їхнього забезпечення матеріалами, інструментом, транспортом, засобами механізації та автоматизації тощо.

З метою аналізу економічних умов господарювання підприємства необхідно проаналізувати його розмірів. Основним показником, що характеризує розмір підприємства є вартість валової продукції, допоміжні – площа земельних угідь, вартість основних і оборотних засобів, середньорічна чисельність працівників, поголів'я худоби, енергетичні потужності та інші (табл.2.1).

Таблиця 2.1 Показники розміру виробництва

(назва підприємства, район)					
Показники	Роки			202_р. в % до	
	202_	202_	202_	202_р.	202_р.
Валова продукція сільського господарства в постійних цінах 2010 р., тис. грн*					
Грошова виручка від реалізації продукції та послуг, тис. грн					

* методику визначення вартості валової продукції сільського господарства наведено в Додатку А (див. Робочий зошит)

** методику визначення умовного поголів'я худоби і птиці наведено в Додатку Б (див. Робочий зошит)

у тому числі від реалізації продукції					
Площа сільськогосподарських угідь, га					
у тому числі ріллі,					
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн					
Середньорічна чисельність працівників зайнятих в сільгоспвиробництві, чол.					
Середньорічна кількість худоби та птиці в перерахунку на умовне поголів'я, гол. **					

За результатами аналізу показників розміру підприємства визначають **тип його відтворення**: якщо основний і більшість допоміжних показників розміру господарства збільшились, то це говорить про розширений тип відтворення, якщо залишились незмінними – простий тип, а якщо зменшувались, то це свідчить про «згортання» основної діяльності сільськогосподарського товаровиробника.

У разі виявлення розширеного типу відтворення, необхідно з'ясувати, яким саме шляхом воно здійснюється – інтенсивним чи екстенсивним. При екстенсивному шляху розвитку сільського господарства збільшення обсягів виробництва продукції здійснюється за рахунок зростання кількісних показників, таких як додаткове залучення землі, трудових ресурсів, поголів'я худоби, основних засобів та інших ресурсів. Суттєвим недоліком цього типу відтворення є його вичерпність, адже у сучасних умовах господарювання додаткове залучення різноманітних матеріальних ресурсів є практично обмеженим.

Спеціалізація підприємства – це процес суспільного поділу праці, який характеризується розвитком окремих галузей виробництва відповідно до ґрунтово-кліматичних умов господарства. Її ефективність виявляється у збільшенні виробництва сільськогосподарської продукції з одиниці земельної площі, підвищенні товарності, зниженні собівартості продукції, зростанні рентабельності. Оскільки суспільний поділ праці і зв'язок підприємств сільського господарства з підприємствами інших галузей народного господарства здійснюється через товарну продукцію, то основними показниками, які характеризують спеціалізацію підприємства, є склад і структура товарної продукції, обсяг якої необхідно аналізувати не менш як за три останні роки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 Розмір та структура грошових надходжень від реалізації товарної продукції

(назва підприємства, район)

Галузі та види продукції	202_р.		202_р.		202_р.		В середньому за 3 роки	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Зернові - разом в тому числі:								
-								
-								
Соняшник								
...								
Інша продукція рослинництва								

Разом по рослинництву							
Приріст ВРХ							
Приріст свиней							
...							
Молоко							
...							
Інша продукція тваринництва							
Разом по тваринництву							
Послуги							
Всього по господарству		100,0		100,0		100,0	100,0

Для оцінки рівня (глибини) спеціалізації виробництва необхідно обчислити коефіцієнт спеціалізації підприємства за три останні роки.

Коефіцієнт товарного зосередження галузей (спеціалізації) ($K_{\text{спец}}$) засвідчує ступінь спеціалізації і концентрації підприємства з урахуванням усіх його товарних галузей. Цей коефіцієнт бажано визначати за товарними галузями с.

Він визначається за формулою:

$$K_{\text{спец}} = \frac{100\%}{\sum_{i=1}^n P_i(2i-1)}$$

де P_i – питома вага i -тої галузі в структурі грошової виручки; i – порядковий номер i -тої галузі в ранжируваному ряді, побудованому за спадаючою ознакою.

Якщо $K_{\text{спец}} =$ не перевищує 0,20, то п-во багатогалузеве;

0,21-0,30 – зі слабким рівнем спеціалізації;

0,31 – 0,40 – з середнім рівнем спеціалізації;

0,41 – 0,50 – вище середнього рівень спеціалізації;

0,51-0,60 – з високим рівнем спеціалізації;

понад 0,60 – з глибоким рівнем спеціалізації.

Таким чином з'ясовують, чи є господарство спеціалізованим з одного, двох чи трьох видів продукції, або ж розвиває одночасно декілька галузей, не надаючи пріоритету жодній з них.

Для визначення **виробничого напрямку** підприємства необхідно проаналізувати структуру товарної продукції. Той вид продукції, який займає найбільшу питому вагу, визначає напрямок спеціалізації господарства.

Виробничий напрям підприємства — термін, який за своїм змістом близький до поняття спеціалізації підприємства і формулюється за назвою двох-трьох галузей, що мають найбільшу частку в структурі товарної продукції.

Виробничий напрям підприємства збігається з його спеціалізацією, коли розміри товарних галузей відповідають прийнятним критеріям:

- питома вага головної галузі в структурі товарної продукції – 50 і більше % (вузькоспеціалізоване підприємство);
- питома вага більше 67%, в тому числі кожна з них – не менше 25% (спеціалізоване на виробництві продукції двох галузей);
- питома вага становить 75 і більше%, в тому числі кожна з них – не менше 20-24% (спеціалізоване на виробництві продукції трьох галузей).

Таблиця 3 Забезпеченість виробничими ресурсами та ефективність їх використання
в _____

(назва підприємства, район)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. в %	
				202_р.	202_р.
Припадає на одного середньорічного працівника, зайнятого в сільськогосподарському виробництві:					
- сільськогосподарських угідь, га					
- основних виробничих фондів сільгосппризначення, тис. грн					
Припадає на 100 га сільгоспугідь основних виробничих фондів сільгосппризначення, тис.грн					
Одержано на 100 га сільгоспугідь угідь, тис. грн					
- валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.)					
- товарної продукції (грошової виручки від реалізації сільгосппродукції)					
- прибутку (збитку) від реалізації продукції					
Одержано на одного працівника, зайнятого в сільськогосподарському виробництві, тис. грн					
- валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2010 р.)					
- товарної продукції					
- прибутку (збитку) від реалізації продукції					
Фондовіддача, грн/грн					
Рівень рентабельності (збитковості), %					
Норма прибутку (збитку), %					

Одним з провідних питань, які необхідно висвітлити в курсовій роботі, - це аналіз галузевої структури, організаційного устрою і структури менеджменту.

В аграрних підприємствах існують як сільськогосподарські галузі (рільництво, овочівництво, садівництво, бавовництво, молочне тваринництво та ін.), так і несільськогосподарські галузі і підсобні підприємства (млин, круподерня, олійниця, ремонтна майстерня, цегловий завод та ін.). Співвідношення окремих галузей складає структуру господарства.

Галузева структура визначається питомою вагою галузей у валовій і товарній продукції. Для оцінки ефективності галузевої структури підприємства необхідно порівняти структуру товарної продукції зі структурою прибутку підприємства. Як правило, найбільшу питому вагу у структурі прибутку мають ті галузі, частка яких найвища у структурі товарної продукції. Раціональне поєднання галузей означає розвиток таких галузей і в таких розмірах, які найліпше відповідають природним й економічним умовам виробництва і забезпечують виконання завдання з виробництва товарної продукції за найменших витрат.

В залежності від природних та організаційно-економічних умов діяльності підприємства, може бути різним його *організаційний устрій*, а відповідно і *структура*

управління. Отже, відповідно до досліджуваної проблеми другий розділ курсової роботи може мати таку *структура та зміст*:

- природно-економічна характеристика об'єкта дослідження;
- аналіз та техніко-економічна оцінка результатів господарської діяльності об'єкта дослідження;
- спеціальний аналіз економічних показників об'єкта дослідження в відповідності до теми дослідження;
- аналіз існуючої системи управління підприємством, підрозділом чи конкретною функцією.

Далі наведено орієнтований зміст та таблиці до другого (аналітичного) розділу в розмірі рекомендованих тем курсових робіт.

ТЕМА

Земельні ресурси та підвищення ефективності їх використання

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Наукові основи раціонального та ефективного використання земель аграрної сфери.

1.1. Земельні ресурси – основа виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств.

1.2. Методика розрахунку показників рівня та економічної ефективності використання земель сільськогосподарського призначення.

РОЗДІЛ 2. Сучасний рівень та економічна ефективність використання землі в аграрному підприємстві.

2.1. Виробничо-економічна характеристика підприємства.

2.2. Земельні ресурси сільськогосподарського підприємства та рівень їх використання.

2.3. Економічна ефективність використання земельних ресурсів в господарстві.

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2. Земельні ресурси та рівень їх використання.

Таблиця 2.1 Склад та структура сільськогосподарських угідь в

Види угідь	<i>(назва підприємства, район)</i>					
	202_рік		202_рік		Відхилення (+,-)	
	га	%	га	%	га	в.п.
Рілля						
Багаторічні насадження						
Сіножаті						
Пасовища						
Перелоги						
Сільськогосподарські угіддя		100,0		100,0	X	X

Таблиця 2.2 Розмір та структура посівних площ сільгоспкультур в _____ району

Види та групи сільгоспкультур	202_ рік		202_ рік		202_ рік	
	га	%	га	%	га	%
Зернові та зернобобові – разом						
у тому числі :						
- пшениця озима						
- ...						
Технічні - разом						
у тому числі :						
- соняшник						
-						
Картопля, овочі та баштанні продовольчі - разом						
у тому числі :						
- картопля						
- ...						
Кормові - разом						
у тому числі :						
- кукурудза на силос						
-						
Всього		100,0		100,0		100,0

Таблиця 2.3 Рівень інтенсивності використання земельних ресурсів в _____, %

(назва підприємства, район)

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	Відхилення, в.п.
Ступінь господарського використання землі				
Ступінь розораності сільськогосподарських угідь				
Ступінь використання ріллі				
Питома вага зрошуваних земель в площі сільськогосподарських угідь				
Питома вага площі інтенсивних культур в площі посіву сільськогосподарських культур				

2.3. Економічна ефективність використання земельних ресурсів в господарстві.

Таблиця 2.4 Натуральні показники економічної ефективності використання землі

в _____
(назва підприємства, район)

Показники	202_р. рік	202_р. рік	202_р. рік	202_р. у % до 202_р.
Урожайність, ц з 1 га:				
- пшениці				
- ячменю				
- соняшнику				
- ріпаку				
Вироблено в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, ц:				
- молока				
- приросту живої маси ВРХ				
Вироблено в розрахунку на 100 га ріллі, ц:				
- зерна				
- приросту живої маси свиней				
Вироблено в розрахунку на 100 га посівів зернових та зернобобових культур:				
- яєць, тис. шт.				
- приросту живої маси птиці, ц				

Таблиця 2.5 Економічна ефективність використання землі за вартісними показниками

в _____
(назва підприємства, район)

Показники	202_р. рік	202_р. рік	202_р. рік	202_р. у % до 202_р.
Вироблено на 1 га сільськогосподарських угідь, тис.грн:				
- валовий продукція в постійних цінах 2010 р.				
- валової продукції в поточних цінах				
- валового доходу				
- чистого доходу				
Одержано з 1 га сільськогосподарських угідь, тис.грн:				
- виручки від реалізації сільськогосподарської продукції				
-прибутку (збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції				

ТЕМА
Основні виробничі фонди
та шляхи підвищення економічної ефективності їх використання в _____

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Значення основних виробничих фондів для сільськогосподарського виробництва.

1.1. Поняття, класифікація та значення основних фондів для сільськогосподарського виробництва.

1.2. Методика розрахунку показників стану, руху та економічної ефективності використання основних фондів.

РОЗДІЛ 2. Сучасний рівень та економічна ефективність використання основних виробничих фондів підприємства.

2.1. Виробничо-економічна характеристика підприємства.

2.2. Аналіз забезпеченості підприємства основними виробничими фондами та їх структура.

2.3. Економічна ефективність використання основних виробничих фондів підприємства.

РОЗДІЛ 3. Основні шляхи підвищення економічної ефективності використання основних виробничих фондів підприємства.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2. Аналіз забезпеченості підприємства основними виробничими фондами та їх структура.

Таблиця 2.1 Динаміка забезпеченості основними фондами

(назва підприємства, район)

Показники	202_рік	202_рік	202_рік	Темп росту, %
<i>Вихідні:</i>				
Припадає на:				
а) 100 га с.-г. угідь, грн:				
- основних виробничих фондів				
- основних виробничих фондів с.-г. призначення				
б) 1 робітника, грн:				
- основних виробничих фондів				
- основних виробничих фондів с.-г. призначення				

Таблиця 2.2 Динаміка і структура основних фондів за призначенням

(назва підприємства, район)

Показники	Наявність на 1 січня			Темп росту, %	Структура, %		
	202_рік	202_рік	202_рік		202_рік	202_рік	202_рік
Виробничі основні фонди сільськогосподарського призначення, тис.грн							
Виробничі основні фонди несільськогосподарського призначення, тис. грн							
Невиробничі основні фонди, тис. грн							
Всього основних фондів. тис. грн					100,0		100,0

Таблиця 2.3 Динаміка і структура основних фондів за видами

(назва підприємства, району)

Основні групи фондів	Наявність на 1 січня		Темп росту, %	Структура, %	
	202_рік	202_рік		202_рік	202_рік
Земельні ділянки					
Капітальні витрати на поліпшення земель					
Будівлі, споруди, передавальні пристрої					
Машини та обладнання					
Транспортні засоби					
Інструменти, прилади, інвентар					
Біологічні активи (тварини)					
Багаторічні насадження					
Інші основні засоби					
Бібліотечні фонди					
Малоцінні необоротні матеріальні активи					
Тимчасові споруди					
Природні ресурси					
Інвентарна тара					
Предмети прокату					
Інші необоротні матеріальні активи					
Всього основних фондів, тис. грн				100,0	100,0

Стан і відтворення основних фондів аналізується за комплексом показників :

K_3 – коефіцієнт зносу – відношення суми зносу (З) до первинної вартості основних фондів (Ф): $K_3 = \frac{З}{Ф} \cdot 100\%$;

K_{36} - коефіцієнт придатності або збереження – відношення залишкової вартості основних фондів до загальної первинної вартості:

$$K_{36} = \frac{Ф - З}{Ф} \cdot 100\%;$$

Ф

Темп зростання – T_r – відношення вартості фондів на кінець періоду (Фк) до їх вартості на початок року (Фп)

$$T_r = \frac{\Phi_k}{\Phi_p} \cdot 100 \%;$$

Темп приросту – T_n – визначається за формулою

$$T_n = \frac{\Phi_k - \Phi_p}{\Phi_p} \cdot 100 \%;$$

Коефіцієнт вибуття – K_v – відношення вартості основних фондів, що вибули (Фв) до їх вартості на початок року в процентах

$$K_v = \frac{\Phi_v}{\Phi_p} \cdot 100\%;$$

Коефіцієнт оновлення – K_o – відношення вартості основних фондів, яких поступили (Фпос) до їх вартості на кінець року :

$$K_o = \frac{\Phi_{\text{пос}}}{\Phi_k} \cdot 100\%.$$

Таблиця 2.4 Показники відтворення основних фондів в _____
(назва підприємства, район)

Показники	202_рік	202_рік	202_рік	202_р. у % до 202_р.
Коефіцієнт зносу				
Коефіцієнт придатності (збереження)				
Темп зростання;				
Темп приросту				
Коефіцієнт вибуття				
Коефіцієнт оновлення				

2.4. Економічна ефективність використання основних виробничих фондів підприємства.

Таблиця 2.5 Економічна ефективність використання основних виробничих фондів
в _____
(назва підприємства, району)

Показники	202_рік	202_рік	202_рік	202_р. у % до 202_р.
Фондовіддача, грн на 1грн				
Фондомісткість, грн на 1 грн				
Норма прибутку (збитку), %				

ТЕМА
Собівартість продукції рослинництва та шляхи її зниження в _____

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Собівартість – важливий фактор підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва.

1.1. Поняття та види собівартості продукції.

1.2. Методика визначення собівартості продукції та завдання її аналізу.

РОЗДІЛ 2. Сучасний рівень собівартості продукції рослинництва в аграрному підприємстві.

2.1. Виробничо-економічна характеристика підприємства.

2.2. Рівень та фактори собівартості основних видів продукції рослинництва.

2.3. Аналіз структури виробничих витрат в рослинництві за основними видами продукції (зерно, соняшник, овочі).

РОЗДІЛ 3. Основні шляхи зниження собівартості виробництва основних видів продукції рослинництва.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.3. Рівень та фактори собівартості основних видів продукції рослинництва.

Таблиця 2.1 Динаміка виробничої собівартості 1 ц продукції рослинництва в

Види продукції	202_ рік	202_ рік	202_ рік	2016р. у % до 2014р.
Зернові культури				
Соняшник				
Ріпак				
Овочі				

Таблиця 2.2 Вихідні дані для індексного аналізу виробничої собівартості 1 ц продукції _____ (назва підприємства) _____ району

Показники	Ум. Позначення	202_ рік	202_ рік
Урожайність, ц з 1 га	y		
Собівартість 1 ц, грн	z		
Затрати на 1 га посіву, грн	zy		

Загальна зміна собівартості одиниці продукції: $i = \frac{z_1}{z_0}$; $\Delta z = z_1 - z_0$,

де z_0, z_1 – собівартість одиниці продукції в базисному і звітному роках.

Для визначення впливу факторів на зміну собівартості одиниці продукції необхідно визначити такі індекси:

1) індекс затрат на гектар посіву (на одну голову)%

$$i_s = \frac{z_1 y_1}{y_1} : \frac{z_0 y_0}{y_1}$$

де y_0, y_1 – урожайність відповідно в базисному та звітному роках;
 $z_0 y_0, z_1 y_1$ – затрати коштів на гектар в базисному та звітному періодах, грн.

Абсолютна зміна собівартості за рахунок затрат коштів на гектар:

$$\Delta z = z_1 - \frac{z_0 y_0}{y_1}$$

2) індекс, який характеризує зміну собівартості одиниці продукції за рахунок урожайності:

$$i_y = \frac{z_0 y_0}{y_1} : \frac{z_0 y_0}{y_0}$$

Абсолютна зміна собівартості за рахунок урожайності:

$$\Delta y = \frac{z_0 y_0}{y_1} - z_0$$

Взаємозв'язок індексів і приростів: $i_z = i_s \cdot i_y$ $\Delta z = \Delta z + \Delta y$

Зробити висновки.

Індексний аналіз виробничої собівартості 1 ц доцільно провести по 2-3 основних видах продукції.

2.3. Аналіз структури виробничих витрат в рослинництві за основними видами продукції (зерно, соняшник, овочі).

Таблиця 2.3 Склад і структура виробничих витрат в рослинництві

(назва підприємства, район)

Статті витрат	202_ рік		202_ рік		202_ рік		202_ рік у % до базисного року
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Витрати на оплату праці							
Відрахування на соціальні заходи							
Матеріальні витрати – всього у тому числі:							
- насіння та садівний матеріал							
- корми							
- інша продукція сільського господарства							
- добрива							
- пальне і мастильні матеріали							
- електроенергія							
- паливо й енергія							
- запасні частини							
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій							
Амортизація основних засобів							
Інші витрати, включаючи плату за оренду							
- у тому числі орендна плата за земельні частки							
- майнові паї							
Усього витрат		100,0		100,0		100,0	

Слід проаналізувати структури виробничої собівартості 1 ц 2-х основних видів продукції рослинництва (табл.2.4, 2.5).

Таблиця 2.4 Розмір та структура витрат на виробництво

1 ц _____ в _____
(вид продукції)

Елементи витрат	202_ р.		202_ р.	
	грн	%	грн	%
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:				
- насіння				
- мінеральні добрива				
- нафтопродукти				
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій				
- решта матеріальних витрат				
Прямі витрати на оплату праці				
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:				
- амортизація необоротних активів				
- відрахування на соціальні заходи				
- решта інших прямих та загальновиробничих витрат				
Усього витрат		100,0		100,0

ТЕМА
Економічна ефективність виробництва зернових культур
та шляхи її підвищення в _____
ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Підвищення економічної ефективності зерновиробництва – основа стабілізації економіки аграрних підприємств.

1.1. Основні напрямки підвищення економічної ефективності виробництва зернових культур.

1.2. Показники економічної ефективності зерновиробництва і методика їх визначення.

РОЗДІЛ 2. Рівень і ефективність виробництва зернових культур.

2.1. Виробничо – економічна характеристика господарства.

2.2. Місце зерновиробництва у економіці господарства

2.3. Рівень розвитку та економічна ефективність виробництва зерна.

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва зернових культур.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2. Місце зерновиробництва у економіці господарства

Таблиця 2.1 Місце зерновиробництва в економіці _____
(назва підприємства, район)

Показники	Разом у досліджуваному господарстві			В тому числі зерновиробництво					
	202_ р.	202_ р.	202_ р.	202_ р.		202_ р.		202_ р.	
				факт дані	питом а вага у %	факт дані	пито ма вага у %	фак т дані	пи- тома вага у %
Площа посіву, га									
Валова продукція у постійних цінах 2010 р., тис. грн									
Грошова виручка (товарна продукція) від реалізації продукції, тис. грн									
Виробничі витрати, тис. грн									
у тому числі матеріальні витрати									
Прибуток (+), збиток (-), тис. грн									

Таблиця 2.2 Динаміка і структура посівних площ зернових культур в

(назва підприємства, район)

Культури	202_ рік		202_ рік		202_ рік		В середньому за три роки	
	площа, га	%	площа, га	%	площа, га	%	площа, га	%
Озимі зернові з них : - озима пшениця - озимий ячмінь - озиме жито Ярі зернові з них : - ярий ячмінь - овес - гречка - ... Зернобобові з них : - горох -.... Кукурудза на зерно								
Разом зернових і зернобобових культур		100,0		100,0		100,0		100,0

Таблиця 2.3 Динаміка врожайності зернових культур в _____ району, ц з 1 га

Роки	Зернові і зернобобові – всього	У тому числі:					
		пшениця	жито	ячмінь	кукурудза на зерно	овес	просо
202_							
202_							
202_							

Таблиця 2.4 Рівень розвитку виробництва зернових культур в _____ (назва підприємства) _____ району

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	202_ рік у % до	
				202_ р.	202_ р.
Площа посіву, га					
Валовий збір, т					
Урожайність, ц з 1 га					
Кількість реалізованої продукції, т					
Рівень товарності, %					

Таблиця 2.5 Динаміка продуктивності праці у зерновиробництві

Показники	(назва підприємства, район)			
	202_рік	202_рік	202_рік	Темп росту,%
В розрахунку на 1 робітника, зайнятого на виробництві зернових культур, отримано:				
- продукції, ц				
- валової продукції в постійних цінах 2010 р., тис.грн				
- валового доходу, тис.грн				
- прибутку (+), збитку (-), тис.грн				

Таблиця 2.6 Розмір та структура витрат на виробництво

1 ц _____ в _____
(вид продукції)

Елементи витрат	202_р.		202_р.	
	грн	%	грн	%
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:				
- насіння				
- мінеральні добрива				
- нафтопродукти				
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій				
- решта матеріальних витрат				
Прямі витрати на оплату праці				
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:				
- амортизація необоротних активів				
- відрахування на соціальні заходи				
- решта інших прямих та загально виробничих витрат				
Усього витрат		100,0		100,0

Таблиця 2.7 Економічна ефективність виробництва зернових культур в

(назва підприємства, район)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. у % до 202_р.
Урожайність, ц з 1 га				
Собівартість 1 ц продукції, грн				
- виробнича;				
- реалізованої продукції				
Середня ціна реалізації 1ц, грн.				
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:				
- 1 ц реалізованого зерна				
- 1 га посівної площі зернових культур				
- 1грн виробничих витрат				
Рівень рентабельності (збитковості), %				

ТЕМА
Економічна ефективність виробництва соняшнику (ріпаку або технічних культур)
та шляхи її підвищення в _____
ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Підвищення економічної ефективності виробництва технічних культур – основа стабілізації економіки аграрних підприємств.

1.1. Основні напрямки підвищення економічної ефективності виробництва соняшнику.

1.2. Методика розрахунку показників економічної ефективності виробництва соняшнику

РОЗДІЛ 2. Рівень і ефективність виробництва соняшнику в підприємстві

2.1. Виробничо-економічна характеристика господарства.

2.2. Місце виробництва соняшнику у економіці господарства.

2.3. Рівень розвитку та економічна ефективність виробництва і реалізації соняшнику, причини її зміни.

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва соняшнику.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2. Місце виробництва соняшнику у економіці господарства.

Таблиця 2.1 Місце виробництва соняшнику в економіці _____
(назва підприємства, район)

Показники	Разом у досліджуваному господарстві			В тому числі виробництво соняшнику					
	202_ р.	202_ р.	202_ р.	202_ р.		202_ р.		202_ р.	
				факт дані	питома вага у %	факт дані	питома вага у %	факт дані	питома вага у %
Площа посіву, га									
Валова продукція у постійних цінах 2010 р., тис. грн									
Грошова виручка (товарна продукція) від реалізації продукції, тис. грн									
Виробничі витрати, тис. грн									
у тому числі матеріальні витрати									
Прибуток (+), збиток (-), тис. грн									

Таблиця 2.2 Розмір та структура посівних площ сільгоспкультур в _____ району

Види та групи сільгоспкультур	202_ рік		202_ рік		202_ рік	
	га	%	га	%	га	%
Зернові та зернобобові – разом						
у тому числі :						
- пшениця озима						
- ...						
Технічні - разом						
у тому числі :						
- соняшник						
-						
Картопля, овочі та баштанні продовольчі - разом						
у тому числі :						
- картопля						
- ...						
Кормові - разом						
у тому числі :						
- кукурудза на силос						
-						
Всього		100,0		100,0		100,0

Або/ та

Рис. 2.1 Динаміка розміру посівних площ соняшнику _____ району

2.3. Рівень розвитку та економічна ефективність виробництва і реалізації соняшнику, причини її зміни.

Таблиця 2.3 Динаміка рівня розвитку виробництва та реалізації соняшнику в _____ району

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	202_ рік у % до	
				202_ р.	202_ р.
Площа посіву, га					
Валовий збір, т					
Урожайність, ц з 1 га					
Кількість реалізованої продукції, т					
Рівень товарності, %					

Далі доцільно графічно зобразити урожайність соняшнику по підприємству за три роки і порівняти з районними показниками

Рис. 2.2. Динаміка урожайності соняшнику в _____ району

Таблиця 2.4 Динаміка продуктивності праці при виробництві соняшнику

<i>(назва підприємства, район)</i>				
Показники	202_рік	202_рік	202_рік	Темп росту,%
В розрахунку на 1 робітника, зайнятого на виробництві соняшнику, отримано:				
- продукції (валового збору соняшнику), ц				
- валової продукції в постійних цінах 2010 р., тис .грн				
- валового доходу, тис.грн				
- прибутку (+), збитку (-), тис.грн				

Таблиця 2.5 Розмір та структура витрат на виробництво

1 ц _____ в _____
(вид продукції)

Елементи витрат	202_р.		202_р.	
	грн	%	грн	%
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:				
- насіння та посадковий матеріал				
- мінеральні добрива				
- нафтопродукти				
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій				
- решта матеріальних витрат				
Прямі витрати на оплату праці				
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:				
- амортизація необоротних активів				
- відрахування на соціальні заходи				
- решта інших прямих та загальновиробничих витрат				
Усього витрат		100,0		100,0

Таблиця 2.5 Економічна ефективність виробництва соняшнику в

(назва підприємства, район)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. у % до 202_р.	202_р. у % до 202_р.
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1 ц, грн					
- виробнича					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1ц реалізованого продукції					
- 1га посівної площі соняшнику					
- 1грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					

ТЕМА

Економічна ефективність виробництва овочів та шляхи її підвищення в _____

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Овочівництво – основа стабілізації економіки аграрних підприємств.

1.1. Основні напрямки підвищення економічної ефективності виробництва овочів.

1.2. Методика розрахунку показників економічної ефективності виробництва овочів.

РОЗДІЛ 2. Рівень і ефективність виробництва овочів в підприємстві

2.1. Виробничо-економічна характеристика господарства.

2.2. Місце овочівництва в економіці господарства.

2.3. Економічна ефективність виробництва і реалізації овочів, причини її зміни.

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва овочів.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2. Місце овочівництва в економіці господарства

Таблиця 2.1 Місце овочівництва в економіці _____
(назва підприємства, район)

Показники	Разом у досліджуваному господарстві			В тому числі овочівництво					
	202_ р.	202_ р.	202_ р.	202_ р.		202_ р.		202_ р.	
				факт дані	питома вага у %	факт дані	питома вага у %	факт дані	питома вага у %
Площа посіву, га									
Валова продукція у постійних цінах 2010 р., тис. грн									
Грошова виручка (товарна продукція) від реалізації продукції, тис. грн									
Виробничі витрати, тис. грн									
у тому числі матеріальні витрати									
Прибуток (+), збиток (-), тис. грн									

Таблиця 2.2 Розмір та структура посівних площ картоплі, овочів та баштанних
продовольчих культур в _____ району

Види сільгоспкультури	202_ рік		202_ рік		202_ рік	
	га	%	га	%	га	%
Разом		100,0		100,0		100,0
у тому числі :						
- картопля						
- ...						

2.3. Економічна ефективність виробництва і реалізації овочів, причини її зміни.

Таблиця 2.3 Динаміка рівня розвитку виробництва та реалізації овочів в _____ району

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	202_ рік у % до	
				202_ р.	202_ р.
Площа посіву, га					
-					
-					
Валовий збір, т					
-					
-					
Урожайність, ц з 1 га					
-					
-					
Кількість проданої продукції, ц					
-					
-					
Рівень товарності,%					
-					
-					

Таблиця 2.4 Динаміка врожайності овочевих культур в _____ району, ц з 1 га

Роки	Овочі – всього	У тому числі:					
		помідори	огірки	морква	цибуля	буряк	капуста
202_							
202_							
202_							

Таблиця 2.5 Динаміка продуктивності праці при виробництві овочів

(назва підприємства, район)

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	Темп росту,%
В розрахунку на 1 робітника, зайнятого на виробництві овочів, отримано:				
- продукції, ц				
- валової продукції в постійних цінах 2010 р., тис .грн				
- валового доходу, тис.грн				
- прибутку (+), збитку (-), тис.грн				

Таблиця 2.6 Динаміка виробничої собівартості 1 ц продукції овочівництва _____ району, грн

Роки	Овочі – всього	У тому числі:					
		помідори	огірки	морква	цибуля	буряк	капуста
202_							
202_							
202_							

або /та

Рис. 2.1 Динаміка виробничої собівартості 1 ц овочевих культур (в цілому)

в _____ району, грн

Таблиця 2.7 Розмір та структура витрат на виробництво 1ц помідор та 1 ц огірків в

(назва підприємства, район)

Елементи витрат	202_ р.				202_ р.			
	грн		%		грн		%	
	помідор и огірки	огірки	помідор и огірки	огірки	помідор и огірки	огірки	помідори	огірки
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:								
- насіння								
- мінеральні добрива								
- нафтопродукти								
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій								
- решта матеріальних витрат								
Прямі витрати на оплату праці								
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:								
- амортизація необоротних активів								
- відрахування на соціальні заходи								
- решта інших прямих та загально виробничих витрат								
Усього витрат			100,0				100,0	

По двох основних видах овочевих культур таблиця 2.8 і 2.9.

Таблиця 2.8 Економічна ефективність виробництва помідор в

(назва підприємства, район)

Показники	202_ р.	202_ р.	202_ р.	202_р. у % 202_р.	202_р. у % 202_р.
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1ц, грн					
- виробнича;					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1ц реалізованого продукції					
- 1га посівної площі овочів					
- 1грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					

Таблиця 2.9 Економічна ефективність виробництва огірків в

(назва підприємства, район)

Показники	202_ р.	202_ р.	202_ р.	202_р. у % 202_р.	202_р. у % 202_р.
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1 ц, грн					
- виробнича;					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн..					
Прибуток (+), збиток (-),грн, в розрахунку на:					
- 1 ц реалізованого продукції					
- 1 га посівної площі овочів					
- 1 грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					

Доцільно зобразити графічно в динаміці рівень рентабельності овочевих культур в підприємстві та в середньому по району.

Рис. 2.2 Рівень рентабельності овочевих культур (в цілому)

в _____ району, %

ТЕМА

Економічна ефективність рослинницьких галузей та шляхи її підвищення в _____

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи розвитку рослинницьких галузей в агропідприємствах.

1.1. Виробництва продукції рослинництва – запорука добробуту суспільства

1.2. Система показників економічної ефективності виробництва продукції рослинництва

РОЗДІЛ 2. Економічна ефективність рослинницьких галузей.

2.1. Організаційно-економічна характеристика господарства.

2.2. Рівень виробництва продукції рослинництва в економіці господарства.

2.3. Економічна ефективність виробництва і реалізації; рентабельність виробництва продукції.

РОЗДІЛ 3. Основні шляхи підвищення економічної ефективності виробництва продукції рослинництва.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

2.2 Рівень виробництва продукції рослинництва в економіці господарства.

Таблиця 2.1 Розмір та структура посівних площ сільгоспкультур в _____ району
(назва підприємства)

Види та групи сільгоспкультур	202_ рік		202_ рік		202_ рік	
	га	%	га	%	га	%
Зернові та зернобобові – разом						
у тому числі :						
- пшениця озима						
- ...						
Технічні - разом						
у тому числі :						
- соняшник						
-						
Картопля, овочі та баштанні продовольчі - разом						
у тому числі :						
- картопля						
- ...						
Кормові - разом						
у тому числі :						
- кукурудза на силос						
-						
Загальна площа посіву		100,0		100,0		100,0

Таблиця 2.2 Рівень розвитку виробництва та реалізації продукції рослинництва в _____ району

(назва підприємства)

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	202_ рік у % до	
				202_ р.	202_ р.
Площа посіву, га					
- зернові культури					
- соняшник					
- овочі					
Валовий збір, т					
- зернові культури					
- соняшник					
- овочі					
Урожайність, ц з 1 га					
- зернові культури					
- соняшник					
- овочі					
Кількість проданої продукції, ц					
- зернові культури					
- соняшник					
- овочі					
Рівень товарності, %					
- зернові культури					
- соняшник					
- овочі					

Таблиця 2.3 Динаміка врожайності сільськогосподарських культур в _____ району, ц з 1 га

Роки	Зернові культури – всього	У тому числі:				Соняшник	Овочі
		пшениця	жито	ячмінь	кукурудза на зерно		
202_							
202_							
202_							

Таблиця 2.4 Динаміка урожайності посівних площ і валового збору зернових культур в _____ району

(назва підприємства, район)

Культури	Посівна площа, га		Урожайність, ц з 1 га		Валовий збір, ц		
	баз.рік По	звіт.рік П ₁	баз.рік У ₀	звіт.рік У ₁	баз.рік У ₀ По	звіт.рік У ₁ П ₁	умовний рік У ₀ П ₁
Пшениця озима							
Ячмінь ярий							
Кукурудза на зерно							
.....							
Разом			х	х			

Далі слід провести індексний аналіз врожаю та врожайності зернових та зернобобових культур.

1. Розрахувати індивідуальні індекси урожайності зернових і зернобобових культур:

$$i = \frac{y_1}{y_0}$$

2. Встановити зміну валового збору в звітному періоді в порівнянні з базисним, в тому числі за рахунок факторів: урожайності, розміру і структури посівних площ. Для цього визначити індекси: $J_{в.з.} = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum Y_0 P_0}$; $J_y = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum Y_0 P_1}$; $J_P = \frac{\sum P_1}{\sum P_0}$; $J_s = \frac{\sum Y_0 P_1}{\bar{y}_0 \sum P_1}$

3. Визначити зміну середньої врожайності зернових і зернобобових культур, в тому числі за рахунок урожайності окремих культур (агротехніки) і структури посівних площ.

$$J_{y.зм.} = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum P_1} : \frac{\sum Y_0 P_0}{\sum P_0}; J_{y.пост.} = \frac{\sum Y_1 P_1}{\sum P_1} : \frac{\sum Y_0 P_1}{\sum P_1}; J_s = \frac{\sum Y_0 P_1}{\sum P_1} : \frac{\sum Y_0 P_0}{\sum P_0}$$

Розрахунки провести у відносних та абсолютних величинах. Показати взаємозв'язок індексів і приростів.

2.3. Економічна ефективність виробництва і реалізації; рентабельність виробництва продукції.

Таблиця 2.5 Показники продуктивності праці в рослинництві в _____
(назва підприємства, район)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	Темп росту,%
Одержано на 1 середньорічного працівника рослинництва, грн:				
- валової продукції в постійних цінах 201_ року				
- валового доходу				
- прибутку (збитку)				

Таблиця 2.6 Склад і структура виробничих витрат в рослинництві

(назва підприємства, район)

Статті витрат	202_рік		202_рік		202_рік		202_рік у % до 202_ року
	тис. грн	%	тис.грн	%	тис. грн	%	
Витрати на оплату праці							
Відрахування на соціальні заходи							
Матеріальні витрати – всього у тому числі:							
- насіння та садівний матеріал							
- корми							
- інша продукція сільського господарства							
- добрива							
- пальне і мастильні матеріали							
- електроенергія							
- паливо й енергія							
- запасні частини							
- оплата послуг і робіт							

сторонніх організацій							
Амортизація основних засобів							
Інші витрати, включаючи плату за оренду							
- у тому числі орендна плата за земельні частки							
- майнові паї							
Усього витрат		100,0		100,0		100,0	

Далі необхідно проаналізувати структуру собівартості 1 ц 2 –х основних видів продукції (наприклад, зерна і сояшнику) у відповідності з прийнятою номенклатурою елементів витрат. Результати оформити в таблиці 2.7 та графічно у вигляді секторної діаграми.

Таблиця 2.7 Розмір та структура витрат на виробництво
1ц зерна та 1 ц сояшнику в _____ району
(назва підприємства)

Елементи витрат	202_р.				202_р.			
	грн		%		грн		%	
	зерна	сояшнику	зерна	сояшнику	зерна	сояшнику	зерна	сояшнику
Прямі матеріальні витрати всього, в т.ч.:								
- насіння								
- мінеральні добрива								
- нафтопродукти								
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій								
- решта матеріальних витрат								
Прямі витрати на оплату праці								
Інші прямі та загально виробничі витрати всього, в тому числі:								
- амортизація необоротних активів								
- відрахування на соціальні заходи								
- решта інших прямих та загальновиробничих витрат								
Усього витрат			100,0				100,0	

Таблиця 2.8 Економічна ефективність виробництва основних видів продукції
рослинництва в _____
(назва підприємства, район)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. у % 202_р.	202_р. у % 202_р.
Зерно					
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1ц, грн:					
- виробнича					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн.					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1ц реалізованого продукції					
- 1га посівної площі					
- 1грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					
Соняшник					
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1ц, грн:					
- виробнича					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн.					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1ц реалізованого продукції					
- 1га посівної площі					
- 1грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					
Овочі					
Урожайність, ц з 1 га					
Собівартість 1ц, грн:					
- виробнича					
- реалізованої продукції					
Середня ціна реалізації 1ц, грн.					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1ц реалізованого продукції					
- 1га посівної площі					
- 1грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					

Таблиця 2.9 Рентабельність рослинницьких галузей в _____, %
 (назва підприємства, район)

Показники	Роки			Зміна (+,-), в.п. 202_р порівняно з 202_р.
	202_	202_	202_	
Зерно				
Соняшник				
Овочі				
Плоди				
В цілому по рослинництву				

ТЕМА
Виробництво риби та шляхи підвищення його ефективності

в _____ (назва підприємств, району)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Наукові основи раціонального та ефективного рибного господарства

1.1. Сучасний стан та основні напрями розвитку рибного господарства України

1.2. Методика оцінки стану та ефективності добування риби

РОЗДІЛ 2. Рівень і ефективність виробництва риби в _____.

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства

2.2. Рівень розвитку та економічна ефективність виробництва риби

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва риби

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

РОЗДІЛ 1.

Водні біоресурси - це сукупність водних організмів, життя яких неможливе без перебування у воді. До водних біоресурсів належать прісноводні, морські, анадромні та катадромні риби на всіх стадіях розвитку, круглороті, водні безхребетні, у тому числі молюски, ракоподібні, черви, голкошкірі, губки, кишковопорожнинні, наземні безхребетні у водній стадії розвитку, водорості та інші водні рослини.

Добування – це ...

Рибне господарство поділяється на рибальство і рибництво

Продукція рибного господарства

Факторів підвищення ефективності виробництва

На виробничу діяльність рибного господарства характеризує показник фактичного обсягу вилову. Виллов риби – це обсяг виловленої риби всіх видів і на всіх стадіях розвитку, а також добування інших водних живих ресурсів. На ефективну діяльність галузі безпосередньо впливає стан основних засобів підприємств.

Рис. 1.1 Добування біоресурсів в Україні (Миколаївській області) за 2010-2016 рр., т
або

Рис. 1.2 Середньодушове споживання рибної продукції в Україні (Миколаївській області) за 2010-2016 рр., кг

або

Рис.1.3 Обсяги виробництва продукції (робіт, послуг) рибного господарства у фактичних цінах України (Миколаївській області) за 2015-2016 рр., тис. грн

2.2. Рівень розвитку та економічна ефективність виробництва риби

Таблиця 2.3 Динаміка рівня розвитку виробництва риби в _____
(назва підприємства, району, області)

Показники	202_ рік	202_ рік	202_ рік	202_ рік у % до	
				202_ р.	202_ р.
Вихідні					
Обсяг вилову риби, ц					
Площа сільгоспугідь, га					
Кількість реалізованої продукції, ц					
Поточні виробничі витрати, тис. грн					
Розрахункові					
Добуто риби на 1 га сільгоспугідь, т					
Рівень товарності, %					

Таблиця 2.4 Динаміка обсягів вилову та реалізації риби за видами в

_____, ц
(назва підприємства, району, області)

Показники	202_ рік		202_ рік		202_ рік у % до	
					202_ р.	202_ р.
Обсяг вилову, ц						
- короп						
- амур						
- карась						
-						
Реалізовано продукції, ц						
- короп						
- амур						
- карась						
-						

Охарактеризувати умови утримання, способи добування риби та інше в досліджуваному господарстві.

Таблиця 2.5 Склад і структура поточних виробничих витрат в риборицтві

_____
(назва підприємства, району, області)

Статті витрат	202_ рік		202_ рік		202_ рік		202_ рік у % до базисного року
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Витрати на оплату праці							
Відрахування на соціальні заходи							
Матеріальні витрати – всього у тому числі:							
-							
- корми							
- інша продукція господарства							
-							
- електроенергія							
- паливо й енергія							
- запасні частини							
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій							
Амортизація основних засобів							
Інші витрати							
Усього витрат		100,0		100,0		100,0	

Таблиця 2.6 Склад і структура матеріальних витрат (за видами використаних ресурсів) при виробництві риби

(назва підприємства, району, області)

Елементи витрат	202_рік		202_рік		202_рік		202_рік у % до базисного року
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Усього матеріальних витрат		100,0		100,0		100,0	

Таблиця 2.7 Динаміка продуктивності праці при виробництві риби

(назва підприємства, району, області)

Показники	202_рік	202_рік	202_рік	Темп росту, %
В розрахунку на 1 робітника, зайнятого на виробництві риби, отримано:				
- обсяги вилову, ц				
- валової продукції в постійних цінах 2010 р., - тис. грн				
- валового доходу, тис. грн				
- прибутку (+), збитку (-), тис. грн				

Середньомісячної заробітної плати робітників, зайнятих в галузі – таблиця або рисунок

Таблиця 2.8 Економічна ефективність виробництва риби

(назва підприємства, району, області)

Показники	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. у % до	
				202_р.	202_р.
Добуто риби на 1 га, т					
Собівартість 1 т, грн:					
- виробнича					
- реалізованої продукції					
Середня ціна добування 1 т риби, грн					
Прибуток (+), збиток (-), грн, в розрахунку на:					
- 1 т реалізованого продукції					
- 1 га площі					
- 1 грн виробничих витрат					
Рівень рентабельності (збитковості), %					

РОЗДІЛ 3.

Рис. 3.1 або таблиця «Обсяги інвестицій в основний капітал рибного господарства _____ області»

ТЕМА
Ціни та рентабельність виробництва сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Наукові основи ціноутворення та рентабельність виробництва сільськогосподарської продукції.

1.1 Суть цін на сільськогосподарську продукцію в умовах ринкової економіки та їх система в агропромисловому виробництві.

1.2 Рентабельність сільськогосподарського виробництва і визначення її рівня.

РОЗДІЛ 2. Рівень виробництва сільськогосподарської продукції та його рентабельність.

2.1. Організаційно-економічна характеристика господарства.

2.2. Динаміка виробництва валової та товарної продукції, грошових надходжень і прибутку.

2.3. Ціни та їх вплив на розмір грошових надходжень і прибутку.

2.4. Рентабельність виробництва сільськогосподарської продукції.

РОЗДІЛ 4. Шляхи підвищення рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

У вступі коротко визначити значення і зміни у процесі ціноутворення в умовах ринкової економіки, їх вплив на результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Показати роль цін і проблеми у формуванні рентабельності сільськогосподарського виробництва. Висвітлити мету та завдання курсового проекту, визначити об'єкт дослідження.

У першому підрозділі першого розділу на основі вивчення літературних джерел розкрити поняття ціни, її економічне значення в умовах ринкових взаємовідносин, систему цін в сільському господарстві.

У другому підрозділі першого розділу необхідно розкрити суть рентабельності як економічної категорії та визначити її місце в системі показників економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Розглянути основні методи визначення показників рентабельності.

Перший підрозділ другого розділу повинен включати організаційно – економічну характеристику досліджуваного господарства. У другому підрозділі другого розділу необхідно, користуючись даними річних статистичних форм звітності, проаналізувати за останні 3 роки динаміку виробництва основних видів валової та товарної продукції, грошових надходжень і прибутку, визначити темпи їх зростання або зниження.

Таблиця 2.1 Динаміка виробництва основних видів валової та товарної продукції в

(назва підприємства, район)

Види продукції	Обсяги виробництва, ц			202_р. у % до 202_р.	Обсяги реалізації, ц			202_р у % до 202_р.	Рівень товарності, %			202_р. у % до 202_р.
	202_р.	202_р.	202_р.		202_р.	202_р.	202_р.		202_р.	202_р.	202_р.	
Зернові та зерно-бобові												
Соняшник												
Цукрові буряки												
Овочі												
Молоко												
Жива маса ВРХ												
М'ясо птиці												
Яйця												
Вовна												

Таблиця 2.2 Динаміка грошової виручки (доходу) і прибутку від реалізації основних видів продукції в

(назва підприємства, район)

Види продукції	Виручка (дохід) від реалізації, тис. грн			202_р у % до 202_р.	Прибуток (збиток), тис. грн			202_р. у % до 202_р.
	202_р.	202_р.	202_р.		202_р.	202_р.	202_р.	
Зернові								
Соняшник								
Цукрові буряки								
Овочі								
Молоко								
Жива маса ВРХ								
Жива маса свиней								
інші								

Таблиця 2.3 Рівні цін основних видів продукції сільськогосподарського виробництва в

(назва підприємства, район)

Види продукції	202_р.	202_р.	202_р.	202_р. у % до	
				202_р.	202_р.
Зернові					
Соняшник					
Цукрові буряки					
Овочі					
Молоко					
Інші					

Далі необхідно показати вплив рівня і обсягу товарної продукції на розмір грошових надходжень і прибутку за допомогою метода ланцюгових підстановок. Аналіз слід провести по двох основних видах продукції господарства (наприклад, зерно і молоко).

Таблиця 2.4 Вихідні дані для аналізу грошової виручки від реалізації _____
(вид продукції) в _____ району

Показники	202_р.	202_р.
Валове виробництво, т Коефіцієнт товарності /КТ/ Середня ціна реалізації 1 т /СЦР/, грн Грошова виручка від реалізації сільськогосподарської продукції /ГВРМ/, тис. грн /результативний показник/		

Визначимо вплив кожного фактора на зміну результативного показника у звітному році проти базисного (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 Визначення впливу факторів (показників) на зміну грошової виручки від реалізації продукції в _____
(назва підприємства, район)

Підстановка	Валове вир-во сільгосппродукції, т	Коефіцієнт товарності	Середня ціна реалізації 1 т сільгосппродукції, грн.	Грошова виручка від реалізації сільгосппродукції, тис.грн	Відхилення від попереднього розрахунку, тис. грн (+), (-)	Причини відхилення
Всі показники базисного року						
1-а підстановка: перший показник звітного року, другий та третій – базисного						
2-а підстановка: перший та другий показники – звітного року, третій – базисного						
3-я підстановка: всі показники звітного року						
Разом	x	x	x	x		-

Таблиця 2.6 Рентабельність виробництва окремих видів продукції, галузей та господарства в цілому в _____
(назва підприємства, район)

Показники	Роки			202_р. у % до 202_р.
	202_	202_	202_	
Зерно				
Соняшник				
Овочі				
Плоди				
Разом по рослинництву				
Молоко				
Приріст ж.м. ВРХ тощо				
Разом по тваринництву				
В цілому по підприємству				

Таблиця 2.7 Показники для визначення зміни прибутку в _____
(назва підприємства, район)

Види продукції	Кількість реалізованої продукції, ц		Виробнича собівартість реалізованої продукції, тис.грн		Доход (виручено) від реалізації, тис.грн	
	базисний	Звітний	базисний	звітний	базисний	звітний
Умовні позначення	g_0	g_1	$z_0 g_0$	$z_1 g_1$	$p_0 g_0$	$p_1 g_1$
Зерно						
Молоко						

Далі слід за два останні роки проаналізувати зміну прибутку (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 Зміна прибутку за окремими видами продукції в _____
(назва підприємства, район)

Показники	Умовні позначення і порядок розрахунку	Зерно	Молоко
Прибуток (збиток) від реалізації, тис. грн - базисний - звітний	$\Pi_0 = p_0 g_0 - z_0 g_0$ $\Pi_1 = p_1 g_1 - z_1 g_1$		
Собівартість 1ц продукції, грн - базисний - звітний	$z_0 = z_0 g_0 \div g_0$ $z_1 = z_1 g_1 \div g_1$		
Ціна реалізації 1ц, грн - базисний - звітний	$p_0 = p_0 g_0 \div g_0$ $p_1 = p_1 g_1 \div g_1$		
Відхилення прибутку (збитку), тис. грн	$\Delta p z g = \Pi_1 - \Pi_0$		
в тому числі за рахунок: - кількості продукції - собівартості 1 ц - ціни реалізації 1 ц	$\Delta g = (g_1 - g_0) * (p_0 - z_0)$ $\Delta z = (z_1 - z_0) * g_1$ $\Delta p = (p_1 - p_0) * g_1$		

Перевірити правильність розрахунків: $\Delta p z g = \Delta g + \Delta z + \Delta p$

Зробити висновки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким *вимогам*:

- містити повний всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити елементи самостійного дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті;
- бути належним чином оформленою;
- мати всі необхідні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми на реальному підприємстві, обґрунтованих пропозицій до захисту не допускається.

Курсова робота окремо оцінюється за зміст 36-60 балів та за захист 24-40 балів.

Шкала оцінювання курсової роботи здобувачів вищої освіти

Сума балів за зміст і за захист	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35- 59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковою ретельною доробкою роботи і повторним захистом

Додаток А

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра економіки підприємств

КУРСОВА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМТВА»
НА ТЕМУ:

Виконав (-ла):
здобувач вищої
освіти _____
(ПІБ здобувача)
групи _____

Перевірив (-ла):
_____
(посада, ПІБ викладача)

Додаток Б
Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Назва першого розділу.....	8
1.1. Назва першого підрозділу першого розділу.....	8
1.2. Назва другого підрозділу першого розділу.....	12
1.3. Назва третього підрозділу першого розділу	
РОЗДІЛ 2. Назва другого розділу	
2.1. Назва першого підрозділу другого розділу	
2.2. Назва другого підрозділу другого розділу	
2.3. Назва третього підрозділу другого розділу	
РОЗДІЛ 3. Назва третього розділу	
3.1. Назва першого підрозділу третього розділу	
3.2. Назва другого підрозділу третього розділу	
3.3. Назва третього підрозділу третього розділу	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

Додаток В

Приклади оформлення бібліографічного опису

у списку використаних джерел

відповідно до вимог нового ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація.

Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Один чи більше авторів без редактора

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Пичугина Т.С., Баранов П.Ю., Пичугин С.А. Модель возведения комплекса объектов (расчет эффективности капитальных вложений). Харьков, 1985. 136 с.

Лусь В.І., Киркач Т.Є., Мандріченко О.Є., Радченко А.О. Практикум з нарисної геометрії: навч. посібник. Харків: ХНУМГім. О.М. Бекетова, 2014. 118 с.

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Один чи більше авторів із редактором

Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.

Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2007: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2008. С. 185–191.

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А.А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 1980. 260 p.

Ресурсосбережение и энергоэффективность инженерной инфраструктуры урбанизированных территорий и промышленных предприятий: материалы II Международной научно-технической интернет-конференции (2–27 февраля 2016 г., Харьков). Харьков, 2016. 150 с.

Багатотомне видання

Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад.школа, 1983. Т. 1. 480 с.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: «Укр. енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Франко І. Твори: у 50 т. Т. 45. Київ, 1986. 480 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / ред. рада: В.М. Литвин (гол.) та ін.; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наук.думка, 2005. Т. 9. С. 36–37.

Частина видання

Розділ книги

Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки*: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

Стаття в журналі, газеті

Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник НАН України*. 2012. № 6. С. 62–67.

Мозоль А.П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ. Серія «Право»*. 1999. Вип. 7. Ч. 2. С. 112–119.

Аврамцев О. Хронограф: події в історії. *Слобідський край*. 2015. 27 січня. С. 8.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних конструкцій*: праці 2 міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11–13 листопада 2010 р.). Львів, 2010. С. 9–10.

Борисова В.І. Зміст заповіту. *Проблеми цивільного права та процесу*: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О.А. Пушкіна (Харків, 27 травня 2016 р.). Харків: ХНУВС, 2016. С. 20–24.

Електронні ресурси

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Вільчик Т.Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. *Форум права*. 2016. № 1. С. 30–36. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016).

Харківський національний університет внутрішніх справ // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_університет_внутрішніх_справ (дата звернення 15.09.2016).

Axak N. Development of multi-agent system of neural network diagnostics and remote monitoring of patient. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2016. Vol. 4, № 9(82). P. 4–11. DOI: 10.15587/1729-4061.2016.75690.

Дисертації та автореферати

(може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)

Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580- VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.08.2016).

Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

Загальна декларація прав людини: прийнята і проголош. резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Приветственный адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А.Н. Бекетова от ректора ХИИКСа. *Музейный комплекс Харьков.нац. ун-та гор. хоз-ва им. А.Н. Бекетова*. Осн. Ф. 125. Вх. инв. № 225.

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. *Державний архів м. Києва*. Ф. 16. Оп. 469. Спр. 381. 13 арк.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТ Р 517721-2001.

Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G 01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і перероблене. – К. : КНЕУ. 2002. – 624 с.
2. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. – К. : ЦУЛ, 2009. – 400 с.
3. Березівський П. С. Організація виробництва в аграрних формуваннях : навчальний посібник / П. С. Березівський, Н. І. Михайлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с.
4. Березін О. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. В. Березін Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. – К. : Знання, 2009. – 390 с.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Бойчик. - 2-ге вид., доп. і перероблене. – К. : Атака, 2007. - 528 с.
6. Бондар Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Бондар. – К. : А.С.К., 2004. – 400 с.
7. Вишневська О. М. Ресурсний потенціал підприємств сільських територій : моногр. / О. М. Вишневська ; МДАУ. – Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. – 247 с.
8. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 488 с.
9. Горобченко О. А. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств Миколаївської області [Електронний ресурс] / О. А. Горобченко // Економіка. Управління. Інновації. – 2018. – Випуск № 2(23). – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2018_2_8
10. Горобченко О. А. Стан та перспективи виробництва продукції рослинництва в аграрних підприємствах Снігурівського району / О. А. Горобченко, Т. С. Скрипник // Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія Економіка і управління. – Том 30(69). – 2019. – № 6.
11. Горобченко О. А. Технічне забезпечення аграрних підприємств Миколаївщини: стан, тенденції розвитку і удосконалення [Електронний

ресурс] / О. А. Горобченко, А. О. Русов // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : електронне наукове фахове видання. - 2018. - Вип. 6 (17). - Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/30.pdf.

12. Горобченко О. А. Мотивація як чинник ефективного управління персоналом [Електронний ресурс] / О. А. Горобченко, О. О. Мальчикова // Інфраструктура ринку. – 2018. - № 25. – Режим доступу : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/5286>

13. Городецька Л. О. Оцінка впливу інновацій на конкурентоспроможність підприємства / Л. О. Городецька // Економіка та держава. – 2010. – № 6. – С. 103-105.

14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 / Верховна Рада України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – С. 303–458.

15. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький. – К. : ЦУЛ, 2009. – 256 с.

16. Гриб С. В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах : навч. посіб. / С. В. Гриб, І. О. Болкунова. – К. : Вид-во ПП «Магнолія 2006», 2013. – 336 с.

17. Долгоруков Ю. О. Пофакторний аналіз фінансового стану малого підприємництва в регіоні / Ю. О. Долгоруков, Н. І. Редіна, О. М. Кужман // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 129–138.

18. Економіка виробничого підприємства : навч. посіб. / [Й. М. Петрович, І. О. Будіщева, І. Г. Устінова та ін.] ; за ред. проф. Й. М. Петровича. – 3-тє вид. випр. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2002. – 405 с.

19. Економіка підприємства : навч. посіб. / [П. В. Круш, В. І. Подвігіна та ін.]. – К. : Ельга-Н ; КНТ, 2007. – 777 с.

20. Економіка підприємства : навч. посіб. / За заг. ред. А. В. Калини. – К. : МАУП, 2006. – 352 с.

21. Економіка підприємства : навч. посіб. / За ред. С. Ф. Прокопівного. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.

22. Економіка підприємства : навч. посіб. / За ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2006. – 614 с.
23. Економіка підприємства : підруч. / [І. О. Чаюн, Г. М. Богославець, Л. Л. Стасюк та ін.] ; за заг. ред. проф. Н. М. Ушакової. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.
24. Економіка підприємства : підруч. / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2003. – 608 с.
25. Економічний аналіз : навч. посіб. / За ред. М. Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с.
26. Завадський Й. С. Менеджмент : підруч. / Й.С. Завадський. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с.
27. Захарчин Г. М. Основи підприємництва : практикум / Г.М. Захарчин. – К. : Знання, 2007. – 381 с.
28. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. – 2-ге вид. - К. : Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
29. Іщук С. О. Методи визначення оптимальних виробничих програм за фінансовими критеріями розвитку підприємства / С. О. Іщук // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 4. – С. 123–132.
30. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. В. Ковальчук. – К. : Знання, 2008. – 679 с.
31. Манів З. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / З. О. Манів, І. М. Луцький. – К. : Знання, 2006. – 580 с.
32. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. / В. О. Мец. – К. : Вища школа, 2003. – 278 с.
33. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. - К. : УВПК Ексоб, 2001. – 560 с.
34. Рижиков В. С. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. С. Рижиков, В. А. Панков, В. В. Ровенська. - К. : Слово, 2004. – 272 с.

35. Савчук В. К. Аналіз господарської діяльності сільськогосподарських підприємств : навч. посіб. / В. К. Савчук. – К. : Урожай, 2001. – 328 с.
36. Семенов Г. А. Економіка підприємства : навч. посіб. / Г. А. Семенов. – К. : Центр навчальної літератури, 2001. – 328 с.
37. Статистична інформація. Головне управління статистики в Миколаївській області [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>.
38. Статистична інформація. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
39. Управління ресурсами підприємства / За ред. Ю. М. Воробйов. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 286 с.
40. Хорунжий М. Й. Організація агропромислового комплексу : підручник / М. Й. Хорунжий. – К. : КНЕУ, 2006. – 382 с.
41. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
42. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2007. – 584 с.
43. Шибанін В. С. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / В. С. Шибанін, О. І. Котикова. – Миколаїв : МНАУ, 2013. – 252 с.

Навчально-методичне видання

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні рекомендації для виконання курсових робіт
для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»
денної форми навчання

Укладач: **Горобченко** Оксана Анатоліївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 2,5.
Тираж 15 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.